

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **H. K.**, zast. Mgr. Vojtěchem Veverkou, advokátem, se sídlem Kladno, nám. Starosty Pavla 40, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 18. 10. 2006, č. j. 42 Cad 179/2006 – 15,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupci žalobkyně Mgr. Vojtěchu Veverkovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** ve výši 1904 Kč a bude mu vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) ze dne 21. 6. 2006, č. j. X, byla zamítnuta žádost žalobkyně (dále též „stěžovatelky“) o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění. Žalovaná své rozhodnutí odůvodnila poukazem na posudek Okresní správy sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) v Kladně ze dne 25. 5. 2006, podle něhož není stěžovatelka plně invalidní, neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedosáhl nejméně 66 % potřebných podle ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, pro uznání plné invalidity. Stěžovatelce proto nadále náleží částečný invalidní důchod (dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ji značně stěžuje obecné životní podmínky).

Ve včas podané žalobě vyslovila stěžovatelka nesouhlas se zamítnutím žádosti o plný invalidní důchod a vyslovila přesvědčení, že její zdravotní stav odpovídá plné invaliditě, nebyl však žalovanou dostatečně zjištěn; nebylo přihlédnuto k jeho postupnému zhoršování. Žádala, aby její zdravotní stav byl znovu posouzen s přihlédnutím k novým lékařským nálezům, a navrhovala zrušení napadeného rozhodnutí žalované.

Krajský soud v Praze napadeným rozsudkem žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že žalobkyně k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí správního orgánu nebyla plně invalidní podle § 39 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění zákona č. 134/1997 Sb., avšak byla nadále částečně invalidní podle § 44 odst. 2 téhož zákona, neboť příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byla praktická hluchota, která ji značně ztěžovala obecné životní podmínky ve smyslu kapitoly VII., oddílu B, položky 2 přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. s odkazem na přílohu č. 4 k téže vyhlášce – oddíl A, odst. 4, písm. a) v platném znění. Krajský soud vycházel při svém rozhodování především z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále jen „MPSV ČR“) – detašovaného pracoviště, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 53. Tento posudek byl ve svých závěrech zcela shodný se závěry posouzení lékaře OSSZ v Kladně, a proto jej krajský soud vzal za podklad pro svá skutková zjištění a právní posouzení.

Stěžovatelka podala proti rozsudku Krajského soudu v Praze včas kasační stížnost a současně požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Prostřednictvím soudem ustanoveného advokáta JUDr. Vojtěcha Veverky v doplňku kasační stížnosti uvedla, že ji podává z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), tedy pro nesprávné posouzení právní otázky soudem. Namítá především, že krajský soud se nevypořádal s předmětem řízení tak, aby o jeho závěrech nevznikly pochybnosti a tím poškodil stěžovatelku na jejich procesních právech, předně porušil zásadu rovnosti účastníků řízení. Vycházel totiž z posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, což do důsledku znamená, že vycházel z důkazu, který zajistila sama žalovaná, neboť Česká správa sociálního zabezpečení je podle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení řízena Ministerstva práce a sociálních věcí. Sama tato skutečnost nepochybně svědčí o tom, že rovnost účastníků nebyla zachována a krajský soud měl i s ohledem na skutkový stav věci ustanovit nezávislého znalce, z jehož závěru by pak bylo možno učinit ve věci objektivnější rozhodnutí. Stěžovatelka připomíná skutkovou podstatu ustanovení § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. a upozorňuje v této souvislosti, že podmínkou přiznání plného invalidního důchodu je nejen pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, ale dále též zjištění, že občan je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. Krajský soud v Praze se však víceméně vypořádal pouze s podmínkou prvou [uvedenou pod písm. a)] a nezohlednil již možnost přiznání plného invalidního důchodu dle písm. b). Stěžovatelka zdůrazňuje, že její zdravotní stav je vážný a soudu vytýká, že vzal v úvahu toliko pouze její hluchotu a nikoliv další zdravotní problémy související především s motorikou, jakož i problémy neurologického charakteru. Navrhuje provedení znaleckého posudku nezávislého znalce, který měl být k důkazu proveden, neboť i posudek Posudkové komise MPSV podléhá zásadě volného hodnocení důkazů a jako takový může být v případě pochybností revidován jiným znaleckým posudkem. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil Krajskému soudu v Praze k dalšímu řízení a rozhodnutí.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., jehož se stěžovatelka v kasační stížnosti dovolává, lze tuto podat z důvodu tvrzené nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Současně se dovolává též důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) téhož ustanovení, když má zato, že vyžádáním posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí pro řízení ve sporu, jehož jednou stranou je Česká správa sociálního zabezpečení, tedy správní orgán řízený podle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení tímž ministerstvem jako posudková komise, porušil soud zásadu rovnosti účastníků, čímž zatížil řízení vadou, která mohla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Stěžovatelkou v kasační stížnosti namítaná pochybení však Nejvyšší správní soud v postupu ani rozhodnutí Krajského soudu v Praze neshledal.

Pokud jde o druhý z uvedených důvodů kasační stížnosti, lze se stěžovatelkou souhlasit potud, že mezi orgány sociálního zabezpečení podle zákona č. 582/1991 Sb., který upravuje organizační uspořádání sociálního zabezpečení a jeho provádění v České republice, patří jak Ministerstvo práce a sociálních věcí, tak Česká správa sociálního zabezpečení, dále pak Okresní správy sociálního zabezpečení, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo obrany. Na úseku sociálního zabezpečení vykonávají působnost též obce (obecní úřady). Aby toto uspořádání bylo funkční, musí být činnost orgánu státní správy koordinována. Lze potvrdit, že podle § 4 odst. 1 písm. a) uvedeného zákona Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí a kontroluje výkon státní správy v sociálním zabezpečení, podle písm. b) téhož ustanovení řídí (metodicky) Českou správu sociálního zabezpečení, která je orgánem rozhodujícím též mimo jiné o dávkách důchodového pojištění. Ministerstvo práce a sociálních věcí podle § 4 odst. 2 posuzuje též zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění a za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. V tomto uspořádání státní správy na úseku sociálního zabezpečení, jehož jediným cílem je zachování funkčnosti na svěřeném úseku, však nelze bez dalšího spatřovat porušení rovnosti účastníku řízení v přezkumném řízení soudním, jehož předmětem je nárok na dávku důchodového pojištění. V žádném případě nedochází k tomu, že by důkaz znaleckým posudkem posudkové komise MPSV zajišťovala Česká správa sociálního zabezpečení. Tento důkaz zajišťuje soud od zákonem povolaného posudkového orgánu, který je ve svém rozhodování zcela nezávislý. Ostatně ani Ústavní soud v jiných jím řešených věcech, kde též byla obdobná námitka vznesena, porušení zásady rovnosti účastníků neshledal. (Viz nálezy II. ÚS 92/95). Proto ani Nejvyšší správní soud neshledává tuto námitku stěžovatelky důvodnou.

V projednávané věci je předmětem nároku dávka důchodového pojištění podmíněna nepříznivým zdravotním stavem. Rozhodnutí o tomto nároku je závislé především na odborném lékařském posouzení. Jak již bylo výše uvedeno, v přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění je k takovému posouzení povolána ze zákona posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí, a to nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a vymezení dochované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě (částečné invaliditě), jejím vzniku, dalším trvání či zániku,

třebaže jde při rozhodování o těchto nárocích především o pojmy právní. Posudek uvedené komise soud hodnotí jako kterýkoliv jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., nicméně, nevzbuzuje-li takový posudek (posudky) z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti žádnou pochybnost, a nejsou-li v řízení zjišťovány a prokazovány jiné skutečnosti, jimiž by správnost posudku byla zpochybňována, je zpravidla v řízení důkazem stěžejním. Jen v případě, že posudek zmíněné nároky na něj nesplňuje, je neúplný, v rozporu s lékařskými nálezy, či neobsahující náležité odůvodnění posudkových závěrů, pak není vyloučeno, aby byl v řízení vyžádán posudek jiný, tj. jiného znalce či znaleckého kolektivu. O takový případ však podle názoru Nejvyššího správního soudu v projednávané věci nejde.

Ve shodě s přesvědčením Krajského soudu v Praze pokládá i Nejvyšší správní soud posudek PK MPSV ČR s pracovištěm v Praze 2 ze dne 13. 9. 2006 za úplný, objektivní a do té míry přesvědčivý, že jím bylo spolehlivě prokázáno, že stěžovatelka k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované (21. 6. 2006), podmínky plné invalidity ve smyslu ustanovení § 39 zákona č. 155/1995 Sb. nesplňovala.

Uvedená komise zpracovala posudek v řádném složení, za účasti lékařů specialistů, podle povahy stěžovatelkou dalšího tvrzeného onemocnění (pohybového aparátu), po prostudování zdravotnické dokumentace praktického lékaře, nálezů odborného neurologa a internisty. Stěžovatelka byla v komisi přešetřena odbornou neuroložkou MUDr. J. Ž. V posudkovém zhodnocení pak komise uvedla, že stěžovatelka prodělala běžné dětské infekce, od 3 měsíců věku trpí však praktickou hluchotou. Vyučila se dámskou krejčovou, pracovala však od roku 1975 do konce října 2004 jako dělnice, od listopadu 2004 je vedena jako uchazečka o zaměstnání o příslušného úřadu práce. Od roku 1979 do roku 1988 se léčila na gynekologii pro opakované záněty, v roce 1998 jí byla vyoperována děloha pro nezhoubné nádorky ze svalové tkáně. V posledních letech se léčí pro zvýšený krevní tlak a od roku 2004 na neurologii pro bolesti bederní páteře. Na neurologii byla též z tohoto důvodu hospitalizována v lednu 2005 a květnu 2005. V uvedeném roce (v září a říjnu) absolvovala lázeňskou léčbu. V roce 1988 byla stěžovatelka uznána částečně invalidní pro značně ztížené obecné životní podmínky (pro praktickou hluchotu). Ta trvala i ku dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované. Stěžovatelka byla schopna odezírat, dohovorit se srozumitelnou řečí, z medicínského hlediska byl tudíž stav neměnný a nebylo odůvodnitelné opakované uvádění diagnózy hluchoněmoty, která u stěžovatelky nikdy objektivizována nebyla. Z medicínsko posudkového hlediska je podle komise zcela nepochybné, že praktická hluchota značně ztěžuje obecné životní podmínky stěžovatelky a toto onemocnění je nadále rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti hodnotila komise podle kapitoly VII., oddílu B, položka 2 (kam je zařazena oboustranná praktická hluchota) s odkazem, že toto zdravotní postižení se posuzuje podle přílohy č. 4 k této vyhlášce a orientačně je uvedena ztráta schopnosti soustavné výdělečné činnosti 35 – 60 %. Posudková komise uvedla, že pokud by hodnotila procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky v důsledku její oboustranné praktické hluchoty, pak maximálně 40 %, neboť posuzovaná má kvalitní komunikativní schopnosti. Pokud jde o vleklý bolestivý syndrom bederní páteře, který byl u stěžovatelky diagnostikován, posudková komise uvedla, že na bederní páteři dříve provedená zobrazující vyšetření ukázala zúžení páteřního kanálu, další odborná neurologická vyšetření však objektivizovala pouze poruchu dynamiky bederní a občas i krční páteře, nebyly zjišťovány známky nervosvalového dráždění ani útlaku odstupujících nervových kořenů nebo míšních obalů. Dominovaly subjektivní obtíže posuzované stran páteře, pro které nebyl provedenými vyšetřeními nalezen odpovídající objektivní korelát. V současné době uváděné bolesti pravé paty, mohou být působeny ostruhou patní kosti, což je stav léčitelný

a pro posudkové hodnocení k datu vydání napadeného rozhodnutí žalovaného bezvýznamný, s objektivizovanými páteřními obtížemi neslučitelný. Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti odpovídající postižení páteře by podle komise mohla být hodnotitelná podle kapitoly XV., oddílu F, položky 2 písm. a) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. (kam jsou zařazeny degenerativní změny na páteři a ploténkách bez statického účinku, vadné držení, svalová disbalance, postižení zpravidla jednoho úseku páteře a lokalizované blokády) s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti v rozsahu 10 %. Posudková komise uzavřela, že stěžovatelka k datu vydání přezkoumávaného rozhodnutí nebyla tudíž plně invalidní, neboť ani u ní nešlo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, ani o schopnost vykonávat pro zdravotní postižení soustavou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek ve smyslu přílohy č. 3 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. Byla nadále částečně invalidní podle § 44 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., neboť dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, podmíněný praktickou hluchotou, ji značně ztěžoval obecné životní podmínky.

Nejvyšší správní soud ve shodě s Krajským soudem v Praze proto uzavírá, že takto odůvodněné posudkové závěry, které vycházejí z lékařské dokumentace založené v lékařském spise OSSZ v Kladně, jsou zcela postačující pro závěr, že stěžovatelka podmínky plné invalidity nesplňuje. K námitce stěžovatelky uplatněné v kasační stížnosti, že posudková komise a krajský soud nezohlednily možnost přiznání plného invalidního důchodu podle písm. b) § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Nejvyšší správní soud dodává, že s ní nelze zcela souhlasit. Posudková komise MPSV ČR ve svém posudku uvedla, že stěžovatelka netrpí zdravotním postižením, pro které by byla schopna soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek. I když tento svůj závěr blíže nerozvedla a v tomto směru se její závěr může jevit jako nedostatečný, nutno zdůraznit, že podle ustanovení § 39 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění „způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, jakož i okruh zdravotních postižení umožňujících soustavou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek stanoví prováděcí předpis“. Tím je vyhláška č. 284/1995 Sb. a příloha č. 3 k téže vyhlášce, kde jsou taxativně uvedena zdravotní postižení umožňující soustavou výdělečnou činnost za zcela mimořádných podmínek. Z postižení smyslových jsou sem zahrnuta jen postižení týkající se poruch zraku, nikoliv však sluchu. Poruchy sluchu jsou zařazeny podle přílohy č. 4 k téže vyhlášce mezi zdravotní postižení značně ztěžující obecné životní podmínky (podmiňující invaliditu částečnou), přičemž k takovému posudkovému vyhodnocení praktické hluchoty došlo i v případě stěžovatelky. (Pod písm. a/, č. 4, naposledy uvedené přílohy jsou mezi zdravotní postižení smyslová značně ztěžující obecné životní podmínky zahrnuty oboustranná úplná nebo praktická hluchota.)

Nejvyšší správní soud tudíž uzavírá, že neshledal v posuzované věci stěžovatelkou tvrzené důvody kasační stížnosti podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., a proto mu nezbylo než kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na její náhradu, neboť stěžovatelka ve věci úspěch neměla a správní orgán ve věcech důchodového pojištění nemá ze zákona právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, 2 s. ř. s.).

Odměna advokátovi JUDr. Vojtěchu Veverkovi, který byl stěžovatelce ustanoven pro řízení o kasační stížnosti soudem, byla přiznána ve výši 1904 Kč, a to za dva úkony

právní pomoci po 500 Kč (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti – § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb.), k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 300 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 vyhlášky v platném znění, a dále bylo přičteno 19 % zvýšení této částky s ohledem na zjištění, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty. Celkem byla odměna určena částkou 1904 Kč, která bude vyplacena zástupci stěžovatele z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě uvedené ve výroku tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu